

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 33.

Lördagen den 10 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 3 i denna månad.

Upplästes följande två ingifna läkareintyg:

Öfverste *K. Bildt* är af sjukdom tills vidare förhindrad att inställa sig vid Riksdagen, betygar. Stockholm 9 maj 1902.

A. Nettelblad.

Leg. läkare.

Att hofmarskalken *F. von Strokirk*, som under mars och april månader detta år lidit af blödningar från urinblåsan, ännu är försvagad och ej utan öfveranstängning och fara för recidiv kan deltaga i riksdagsarbetet, hvarför han så snart som möjligt bör hemresa för erhållande af nödig hvila och vård, intygas härmed. Stockholm den 9 maj 1902.

Harald Sundberg.

Bataljonsläkare.

Herr talmannen yttrade, att herr *Moberg* anmält sig vara af illamående förhindrad att bevista dagens sammanträde.

Anmälades och bordlades

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 77, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel;

n:o 78, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å en punkt under riksstatens nionde hufvudtitel;

n:o 79, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i fråga om användande under år 1903 af behållning å ett för år 1902 anvisadt anslag till åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång;

n:o 80, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af Vadstena kronoäng i Östergötlands län;

n:o 81, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra hospitalshemmanet Staflösa n:o 3 i Östergötlands län hörande lägenhet;

n:o 82, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till begravningsplats för grufsamhället vid Kiruna jernvägsstation af viss del utaf den vid afvittringen inom Juckasjärvi socken till kronopark afsatta mark;

n:o 83, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter smeden Gustaf Pettersson från Björkatorp;

n:o 84, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa delar af kronodomänen Bona till anordnande af en af staten inrättad tvångsuppfostringsanstalt;

n:o 85, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående användande för vissa ändamål af det å andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter;

n:o 86, med anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till byggnader m. m. för en tvångsuppfostringsanstalt å kronodomänen Bona;

n:o 87, angående beräkning af statsverkets ordinarie inkomster; och

n:o 88, med anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till nya byggnader för armén m. m. äfvensom i ämnet väckta motioner;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde hufvudtiteln gjorda framställning angående statsbidrag till aflönande af vikarie för lärare eller lärarinna vid högre folkskola; och

n:o 8, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående folkskolelärares rätt till ålderstillägg;

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften; och

n:o 38, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1903;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 56, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om samhällen, upprättade för att bereda mindre bemedlade personer egna hem m. m.; och

n:o 57, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med konstgjorda gödselmedel, dels tre med föranledande af nämnda proposition väckta motioner;

första särskilda utskottets memorial n:o 6 angående aflöning åt dess tjänstemän och vaktbetjening; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 20, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder i fråga om importen af och rörelsen med artificiella sötämnen.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en Skånska husarregementets musikkassa tillhörig fastighet i Helsingborg;

n:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Råby n:o 16 i Malmöhus län hörande område m. m.;

n:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af Kungsladugården Borgholm i Kalmar län;

n:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af fyra till förra militiebostället $\frac{9}{16}$ mantal Gånarp n:o 4 i Kristianstads län hörande lägenheter;

n:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra profossbostället $\frac{1}{2}$ mantal Gånsta n:o 8 i Upsala län;

n:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående bildande af en fond för landtförsvarets byggnader och andra försvarsändamål;

n:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa kronan tillhöriga tomter inom Marstrands stad;

n:o 70, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af den kronan tillhöriga fasta egendomen n:o 10 i kvarteret Kulberget mindre i Stockholm;

n:o 71, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till landtförsvaret af mark vid staden Visby för Gotlands artillerikår;

n:o 72, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord;

n:o 73, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronan tillhörig mark vid Koskullskulle grufva i Norrbottens län;

n:o 74, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar m. m.;

n:o 75, i anledning af väckta motioner om anslag till bildande af en fond för torfindustriens understödjande;

n:o 76, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående understöd åt enkor och barn efter fyra genom olyckshändelse under tjensteutöfning omkomne tullbetjente;

n:o 77, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående rätt till ålderstillägg för aktuarien å kommerskollegii statistiska afdelning I. Flodström;

n:o 78, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af kronolägenheten Lindholmen n:o 1 i Göteborgs och Bohus län;

n:o 79, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett område från kungsladugården Skälby i Kalmar län; samt

n:o 80, i anledning af Riksdagens år 1901 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1900.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran sammansatta stats- och lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 6.

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 5 och 6 innevarande maj bordlagda betänkande n:o 32, i anledning af motioner med förslag till särskilda förordningar angående ändrad lydelse af § 10 i bränvinstillverkningsförordningen, angående ändring af vissa paragrafer i bränvinsförsäljningsförordningen samt an-

gående fördelning af de för tillverkning och försäljning af brän-
vin utgående afgifter.

Herr Nisser: Herr grefve och talman! Jag tillåter mig hemställa, att diskussionen måtte få omfatta alla tre punkterna i utskottets föreliggande betänkande.

Frågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen m. m.
(Forts.)

Denna hemställan bifölls. Sedan i följd häraf *punkterna 1—3* blifvit upplästa, anförde:

Herr Wester: Jag ber först att få erinra om, att jag hade ledighet från riksdagsarbetet vid slutjusteringen af detta betänkande, äfvensom under reservationstiden, hvadan min reservation icke blifvit vid betänkandet antecknad.

I likhet med utskottet anser jag, att de föreliggande motionerna icke kunde tillstyrkas af utskottet, men anser deremot, att frågan eger den stora vikt och betydelse, att utskottet borde hafva föreslagit Riksdagen att ingå till Kongl. Maj:t med en skrifvelse för frågans närmare utredning.

Den nu gällande förordningen med afseende på bränvinsförsäljningen är utfärdad 1885, således för 17 år sedan. Under dessa 17 år har mycket förändrats, som gör, att hvad som i denna förordning då innebar en viss rättvisa numera icke kan anses innebära samma rättvisa. Men hvad som icke förändrats under dessa 17 år, det är att denna kammare vill utöfva rättvisa emot alla, och icke minst rättvisa då det gäller beskattningsfrågor.

Om man nu ser på den utredande statistik, som utskottet har lemnat vid sitt utlåtande i frågan, skall jag be att få göra en liten axplockning ur densamma. Vi finna då först, att vid fördelning af bränvinsförsäljningsmedlen komma inom stadskommunerna 5 kr. 81 öre på hvarje individ, under det att för landskommunerna endast erhållas 32,6 öre, eller 17 gånger så mycket i städerna som på landet.

Vidare finna vi, att Stockholms stad erhåller för hvarje individ 7 kronor 17 öre, under det att Stockholms läns landskommuner endast erhålla 32 öre per individ. Men rekordet i detta hänseende slås dock af Vesterbottens län. Der uppgår stadskommunernas andel af bränvinsförsäljningsmedlen till 17 kronor 5 öre, under det att landskommunerna erhålla 27 öre per individ.

Ännu märkligare och viktigare för frågans bedömande äro de förändrade förhållanden, som inträffat just genom denna bränvinsförsäljningsförordning. Om vi t. ex. se på Vermlands län, eftersom jag är vermländing, finna vi, att vid förordningens införande hade man inom stadskommunerna 3 kronor 68 öre per individ, under det att man i landskommunerna endast hade 15 öre. Men 1899 hade detta förändrats derhän, att man inom stadskommunerna hade 8 kronor 69 öre och inom landskommunerna 30

Ifrågasatt ändring i brännvinsförsäljningsförordningen m. m.

(Forts.)

öre. Det var således från början 24 gånger så mycket i stadskommunerna som i landskommunerna, men under 15 år hade det ökats derhän att man hade 30 gånger så mycket i stadskommunerna som i landskommunerna.

Ännu värre ställer det sig i de nordliga länen. Inom Vesterbottens län var det vid förordningens början 7 kr. 8 öre inom stadskommunerna och 14 öre i landskommunerna, men under dessa 15 år hade det inom stadskommunerna ökats med en krona ungefär, på samma gång som det ökats inom landskommunerna med ett öre. Det har ökats från 7 kronor inom stadskommunerna till 17 kronor och inom landskommunerna från 14 öre till 27 öre.

Inom Norrbottens län hade vid denna förordnings införande stadskommunerna 15 gånger så mycket som landskommunerna per individ, men efter dessa 15 år hafva stadskommunerna 33 gånger så mycket som landskommunerna per individ. Att dessa orimliga förhållanden fortfarande skola kunna fortgå oanmärkta, anser jag för min del vara alldeles orimligt. Någon rättelse häri måste på ett eller annat sätt ske. Man kunde ju tänka sig att städerna finge behålla sina brännvinsförsäljningsmedel, men att genom ett bättre tillvaratagande af brännvinsförsäljningsafgiften landskommunerna kunde få något större bidrag än som nu är gällande. Vi veta nemligen, att omkring 10 millioner liter brännvin undgå för närvarande försäljningsafgift. Genom rättelse i detta förhållande skulle ju en ganska afsevärd summa kunna tilldelas landskommunerna. Inom stadskommunerna skall man säkert upprepa de gamla välkända skälen, för att någon annan fördelning i detta hänseende icke måtte ske: att städerna hafva det största obehaget af denna brännvinshandel, att de få hålla större polismakt, bekosta belysning, gatuläggning, promenader o. s. v., som i många hänseenden, påstås det, komma äfven landskommunerna till godo. Men jag vill dock påpeka en sak, och det är nemligen den, att den förnämsta utgift som orsakas af brännvinshandeln, den drabbar landsbygden lika mycket som städerna. Det är fattigvården. Fattigvården tynger landsbygden hårdare än städerna, och om också den statistik, som i detta hänseende finnes, är ofullständig och därför otillförlitlig, så kan man dock med visshet säga att öfver 50 % af det fattigvårdsbidrag, som utgår, beror på dryckenskap eller missbruk af brännvin. Fattigvården på landsbygden uppgår för närvarande till 8 1/2 millioner kronor årligen, inom städerna till endast 5 1/2 millioner kronor. Då man vet, att denna fattigvård i väsentlig mån orsakas af brännvinshandeln, torde det vara rätt och billigt, om någon större del af brännvinsförsäljningsafgiften äfven komme landsbygdens kommuner till godo. Om det nu vore så, att de kommunala skatterna vore ungefär lika stora på landet som i städerna och om det förhölle sig så, att kraften att bära dessa kommunala skatter vore ungefär densamma på landet som i städerna, kunde det helt visst icke vara så mycket

att tala om denna fördelning och orättvisan af densamma, men det förhåller sig icke så. De som närmare känna förhållandena på landsbygden veta huru många, små fattiga kommuner tyngas oerhördt af de kommunala utskylderna, och att äfven en ringa lättnad i dessa bördor skulle vara dem till en synnerligen stor hjälp. Jag anser därför, herr grefve och talman, att något bör göras i denna fråga, och anhåller för den skull om proposition på bifall till det af Ollas Ericsson inom Andra Kammaren framlagda skrivelseförslaget, men med uteslutande af sista delen af skrivelsen: »eller i händelse det må finnas lämpligare, att försäljningsavgifterna helt eller delvis indragas till statsverket, tillbörligt vederlag må af staten beredas kommuner och andra korporationer, som af sagda afgifter nu åtnjuta del».

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.

(Forts.)

Herr Östberg: Om man jemför det af motionärerna framställda yrkandet och det som nu gjorts af herr Wester, är skillnaden dem emellan ganska stor. Motionären utgår från att bränvinskatten skulle höjas med 10 öre och yrkar vidare, att härigenom vunna medel skulle komma kommunerna till godo, i sammanhang hvarmed han föreslår en förändrad fördelning mellan lands- och stadskommuner. Den reservation, som afgifvits af herr O. A. Ericsson inskränker sig emellertid, såsom man finner, till att i hufvudsak yrka på annan fördelning af försäljningsavgiften, utan att förhöjning af tillverkningskatten dervid föreslås. Det kunde därför vara tillräckligt att söka angifva de skäl, hvarför en skrivelse rörande förändrad fördelning af bränvinstillverkningsmedlen nu i år icke kan anses lämplig. Jag skall emellertid be att få beröra äfven det af motionärerna framställda yrkandet, isynnerhet som detsamma, enligt hvad som säges, i södra delarna af landet väckt förhoppning, att en förhöjning af bränvinstillverkningskatten skulle komma till stånd.

Af betänkandet finner man, att utskottets hufvudsakliga skäl för motionens afstyrkande varit de konstitutionella svårigheter, som förefinnas i fråga om den af motionären föreslagna ändrade lydelsen af bränvinstillverkningsförordningen. Det säges nemligen, att nu utgående bränvinstillverkningskatt är en bevillning till staten, under det den särskilda avgiften, som icke skulle användas till statsverkets behof utan gå till fördelning kommunerna emellan, icke kan anses såsom bevillning, och utskottet säger, att betänkligheter måste möta mot att i samma förordning sammanföra tvenne i konstitutionellt afseende hvarandra så olika skatter. Detta skäl må ju vara berättigadt, dock tror jag för min del något absolut hinder icke förefinnes för att undvika denna svårighet; det vore ju t. ex. möjligt att uppställa tvenne författningar. Det är af denna anledning som detta i utlåtandet i första rummet anförda skäl icke för mig har samma betydelse, som det synes hafva för utskottet. Jag tror emellertid, att ett annat skäl bör

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.

(Forts.)

vara afgörande för att icke i närvarande stund tänka på en förhöjning af tillverkningsskatten. Såsom väl torde vara bekant, har ganska länge satts i fråga att införa beskattning af maltdrycker. Jag vill härvid framhålla, att då man beskattar rusdrycker, man icke bör alltför ensidigt lägga beskattning på ett visst slag af dylika utan ovilkorligen bör ställa så, att både det ena och andra slaget af sådana drycker drabbas af skatt. För närvarande äro maltdryckerna fullkomligt skattefria, under det bränvinet har ganska hög beskattning, liksom också vin drager jemförelsevis hög tull. Enligt min uppfattning vore det därför ett mycket stort fel, om man under sådana förhållanden ytterligare ökade den bränvinstillverkningen åliggande skatten, isynnerhet som man dermed skulle riskera, att förbrukningen af maltdrycker ökades, hvilket ingalunda vore till fromma för nykterhetsarbetet. Jag är därför för min del af den bestämda uppfattning, att höjning af bränvinsskatten icke bör komma i fråga förr än maltdrycksbeskattning förut kommit till stånd.

Vidare ha motionärerna tänkt sig, att en del af *tillverknings-skatten* å bränvin skulle gå till fördelning kommunerna emellan. Äfven detta synes mig vara mycket olämpligt. Att genom *försäljningsskatten* inflytande medel användas till kommunernas behof, beror ju på, att dessa sedan gammalt ansetts vara kommunala inkomster, och dessa vinstmedel, som utgöra så stor del af hvad som fördelas kommunerna emellan, äro, såsom vi också böra bemärka, icke skatter utan vinsten på en bedrifven näring. Jag ber dessutom att, såsom förut många gånger är gjordt, få påpeka, att det måste anses origtigt att använda statsmedel till fördelning emellan kommunerna efter folkmängden. I alla andra fall är ju vanligt, att bidrag till kommuner eller korporationer af Riksdagen bestämmas, efter pröfning af det ändamål, hvartill medlen skola användas. Det rigtiga är då att statens bidrag till bestämda kommunala ändamål uppföres på budgeten, men det kan icke vara lämpligt att någon del af tillverkningsskatten fördelas på kommunerna.

Emellertid kan man såsom några reservanter, med hvilka, såsom vi erforo, äfven sista talaren instämde, anse, att man för närvarande bör släppa tanken på bränvinsskattens höjning, men att en förändring i fördelningen af de afgifter, som för närvarande utgå till kommunerna, bör och kan när som helst göras. Jag vill ingalunda förneka, att skäl finnas därför, och erkänner fullkomligt, att man 1885 icke tänkte sig att de belopp, hvilka tillfalla städerna, skulle oupphörligen ökas på det sätt som nu skett. Af den vid utskottets betänkande fogade tabell se vi emellertid, i hvilken ofantlig grad städernas andelar af dessa afgifter vuxit, särskildt om man ser till förhållandena i de nordligaste af rikets län. Jag har dock icke trott det vara skäl att i år inlåta sig på denna stora och svårlösta fråga, och detta förnämligast af det skäl, som ligger närmast till hands och i och för sig sjelf torde

vara tillräckligt, att i år så många andra stora och bekymmersamma frågor föreligga till behandling. Dessutom, om nu en skrifvelse skulle aflåtas till Kong. Maj:t med begäran om utredning, tror jag det vore alldeles nödvändigt, att frågan så förberedts, att Riksdagen vore i tillfälle att bestämdt angifva, i hvilken riktning en förändrad lagstiftning skall komma att ske. Enligt min uppfattning är ingalunda tillräckligt att säga: vi anse, att städerna böra hafva mindre och landsbygden mer. Så t. ex. har reservanten, herr O. Ericsson, framkastat en mycket beaktansvärd tanke, gående ut derpå, att försäljningsavgiften och, såsom jag förmodar, äfven vinstmedlen af bolagens verksamhet skulle indragas till statsverket, från hvilket i stället vederlag skulle lemnas till kommunerna och andra korporationer, som för närvarande åtnjuta andelar af berörda avgifter. Särskildt i afseende å den del, som nu går till hushållningssällskapen, kan sättas i fråga, att densamma indrages till statsverket, och att i stället statsmedel anslås för bestridande af de viktiga ändamål, hushållningssällskapen hafva att tillgodose. Det finnes en mängd olika vägar, att välja vid lösningen af denna fråga, och det torde icke böra sättas i fråga, att Riksdagen ingår till Kongl. Maj:t med en skrifvelse, utan att angifva i hvilken riktning denna förändring i afseende å försäljningsavgiften skulle göras. Jag har därför kommit till den uppfattningen, att någon framställning i år icke borde ske, liksom man ju äfven kan fästa uppmärksamheten derå, att motionärerna i så hög grad sammanväft sina olika förslag och stält dem så helt och hållet i samband med hvarandra, att man äfven deri kan hafva en viktig anledning att icke bryta ut något särskildt af här föreliggande yrkanden, för att få en skrifvelse angående detta till stånd. För min del tror jag således det vara lämpligast, att Riksdagen denna gång låter frågan hvila. Intet hinder finnes, att den när som helst upptages till behandling.

Jag anhåller, på grund af hvad jag här anfört, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Grefve Hamilton: Onekligen ligger något egendomligt deri, att vissa kommunala samhällen af staten skola åtnjuta större understöd än andra, och man har svårt att fatta, hvarför städerna i afseende å bränvinsmedlens fördelning skulle intaga en i särskild mån gynnad ställning. Det är svårt att förstå, på hvilken rättsgrundsats ett dylikt tillvägagående hvilat. Det kunde möjligen försvaras under städernas utvecklingstid, då denna utveckling kräfde stora skattebidrag, och det för öfrigt var af vigt för vårt land, att åstadkomma stora affärscentra. Men tiderna hafva förändrats; kapital och storindustri hafva allt mer slutit sig till städerna och der skapat bärkraftiga skatteobjekt. Städernas invånareantal stiger dag för dag, och städerna befinna sig med ett ord uti en blomstringstid. Helt annorlunda är förhållandet på lands-

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.
(Forts.)

*Ifrågasatt in-
dring i brän-
vinstillverk-
ningsförord-
ningen
m. m.
(Forts.)*

bygden. Invånarnes antal minskas, och skatterna stiga i högst betänkelig grad. Jag skall icke ytterligare framhålla de siffror, som finnas anförda i bevillningsutskottets föreliggande betänkande, af hvilka tydligen framgår, huru beskattningen vida mer tynger landsbygden än städerna. Jag har här i min hand en utredning rörande den kommunala beskattningen i ett af Skånes härader, och, såsom torde vara bekant, är Skåne icke att anse såsom någon af Sveriges fattigare provinser. Af denna utredning framgår, att den kommunala beskattningen, deri inberäknadt äfven utskyl- derna för vägars underhåll, utgör 20 procent af den beskattnings- bara inkomsten, hvarvid för landtbruket beräknas en afkastning af 4 procent å taxeringsvärdet. Denna kommunala beskattning utgör 16 å 17 gånger bevillningen. Inför dessa siffror kunde man nästan vara tveksam, huruvida ej, i fall något slag af kom- munala samhällen borde hafva företräde, landsbygdens kommuner skulle hafva mer berättigade anspråk på understöd, men vare den afsigten långt från mig att härvidlag drifva en själfviskhetens politik. Hvad man emellertid med rätt kan fordra är en full lik- ställighet, emedan nu varande förhållanden äro ohållbara, enär de hvila på orättvis grund. Jag kan nu icke biträda motionärens förslag; hvad jag deremot anser nödvändigt är att hos Kongl. Maj:t begära utredning rörande åstadkommande af en mer rättvis och likställd fördelning af dessa medel samt äfven i afsigt att få mer effektiva bidrag från de så kallade försäljningsafgifterna. Då jag hyser dessa åsichter, ber jag få ansluta mig till herr Westers yr- kande, det vill säga herr O. Ericssons reservation, med uteslutande af de af herr Wester angifna orden.

Friherre Klingspor: Jag ber att för min del få uttrycka mitt beklagande öfver, att utskottet icke kunnat visa mera till- mötesgående mot herr Ivar Månssons m. fl. motion. Beträf- fande de konstitutionella betänkligheterna har äfven herr Östberg framhållit, att de icke skulle vara så farliga i praktiken, och när kommunalskattekomitén kunnat föra fram dessa tankar och önsk- ningar på det sättet, borde det icke vara någon oöfvervinnerlig svårighet att finna på någon form, hvarunder de kunde genom- föras. Emellertid, för att nu icke frågan må fastna på en sådan tvekan, kan det ju vara riktigare att gå den vägen, som ett par föregående talare anvisat.

Hvad beskattningsförhållandena beträffar, instämmer jag med greffe Hamilton.

Jag talade nyligen med en stockholmare, som hade köpt en egendom på landet. Han hade tänkt, att beskattningen var större i Stockholm än på landet, och han hade köpt egendomen, därför att han trodde att det skulle blifva lindrigare för honom. Han sade: »jag kan icke förstå, huru landtmännen kunna vara så tålmodiga och underkasta sig så stora skatter. Jag hade hop-

pats att det skulle vara lägre skatter på landet mot hvad det var i staden». Jag tror, att denna sak är så beaktansvärd, att något måste göras. Den saken har dessutom många gånger förut varit före i Riksdagen, huru man, utan att fara hårdhänt fram mot stadskommunerna, må kunna hjälpa öfriga kommuner, så att de få någon inkomst. Detta missförhållande förvärras mer och mer för hvarje år, och jag har hört talas om en kommun, (köping), som haft inkomster uppgående till 20 à 40 kr. pr invånare genom försäljningsmedlen. Detta är till den grad afvita, att en förändring måste ske. Således är det det mest blygsamma man kan göra att besluta en sådan skrifvelse, som herr Wester föreslagit, och därför, herr grefve och talman, ber jag att få instämma i det yrkande han gjorde och som vunnit understöd af flera talare.

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen
m. m.
(Forts.)

Herr Nisser: Utskottet har icke ställt sig alldeles afvogt mot föreliggande motioner, men det har ansett, att det för närvarande var omöjligt att tillmötesgå dessa motioner såväl på grund af konstitutionella betänkligheter som ock med hänsyn till deras inverkan på statens ekonomiska förhållanden.

Derjemte har utskottet ansett, att en dylik utbrytning ur det föreliggande kommunalskattekomitébetänkandet icke kunde vara lämpligt eller med god ordning förenligt. Såsom af ingressen till utskottets motivering synes, är det föreliggande förslaget till förordning ordagrant hemtadt ur det af kommunalskattekomitén afgifna betänkandet; det är »klippt» såsom det heter. Då det finnes anledning att tro, att äfven andra dylika utdrag ur detta komitébetänkande komma att ske och hvarigenom det småningom bit för bit skulle trasas sönder, har utskottet icke kunnat tillstyrka detta.

Jag ber att få instämma i det yttrande och yrkande, som afgafs af herr Östberg. Jag vill endast tillåta mig framlägga en siffra. Det är den siffra, som visar, huru små bränvinsförsäljningsavgifterna kunna blifva, särskildt på landet. Af 44,515,000 liter 50 procents bränvin, som under 1900 omsatts i Sverige, hafva 27,650,000 liter försålts af bolag och lemnat en behållning af 11,132,000 kronor i jemt tal, under det att samtidigt försålts af andra 16,865,000 liter, hvilket lemnat 1,240,000 kronor. Det af bolag försålda bränvinet har lemnat 40 öre pr liter, under det att det genom andra försålda bränvinet lemnat endast 7 à 8 öre pr liter. Deraf framgår tydligt, att det största felet ligger deri, att behållningen vid detta slag af bränvinsförsäljning icke kunnat tagas ut på lämpligt sätt. Då bolagen af den stora handelsvinsten lemna 15 öre, lemna de andra endast 7 à 8 öre i försäljningsavgift och behålla dessutom hela vinsten för sig. Jag har velat påpeka detta förhållande, ty om det vore så ordnadt, att de ofvan omnämnda 40 örena togos ut på alla håll, skulle de genom icke-bolag försålda 16,000,000 liter lemna en inkomst af 6,400,000 kronor i stället för 1,200,000 kronor; således en skilnad på 5,000,000 kro-

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen
m. m.

(Forts.)

nor. Detta är naturligtvis en sak, som bör beaktas, när man en gång går att vidtaga ändringar på detta område. Till följd af den sammanblandning af frågor, som motionärerna här gjort, har utskottet för sin del icke kunnat för närvarande föreslå Riksdagen att godkänna motionerna.

Jag tillåter mig därför hemställa, att det af utskottet framlagda förslaget måtte af kammaren godkännas, med afstyrkande af motionerna.

Herr Persson: Af flera föregående talare har det framhållits huru beskattningen på landet skulle vara betydligt högre än i städerna, och huru städerna skulle blomstra.

Det kan jag icke låta passera med mindre än att deremot göra en gensaga, och jag vill dervid först fästa uppmärksamheten på att visserligen kan kommunalskatten på landet vara 16—17 gånger bevillningen — det vill jag icke bestrida — men säkert är, att bevillningen är mycket lägre taxerad på landet än i städerna; och deraf kommer naturligtvis, att kommunalskatten är så många gånger större än bevillningen.

Hvad det beträffar, att städerna skulle blomstra, så kan det synas, som om de gjorde det, och det göra de kanske också. Men huru och på hvad sätt blomstra de? Jo, genom skuldsättning i stor skala. De låna upp den ena millionen efter den andra, som måste återbetalas. På sådant sätt blomstra de en tid. Men det kan komma andra tider, då de väl behöfva alla sina inkomster för att reda sig. Det torde för öfrigt ligga rättvisa uti, att städerna hädanefter som hittills få behålla inkomsten af handeln med bränvin sådan den har varit, ty det är, såsom af en föregående talare här framhållits, ingen beskattning, det är en handelsvinst; och hvem skaffar denna handelsvinst? Jo, det är städerna som göra det genom att bilda bolag, sätta in pengar och sköta rörelsen. Det är därför också rättvist och billigt, att de få större fördel af detta än de som icke göra det. För öfrigt står det landskommunerna fritt att handla med samma varor så mycket de behaga och göra vinst derpå.

Friherre Klingspor har framhållit, att det finnes kommuner, som förtjena så mycket, att de få behållning af 20—40 kronor per invånare. Först och främst är det en stor skillnad mellan 20 och 40 kronor. För öfrigt vare sig det rör den ena eller andra summan, skulle det vara ytterst intressant att få veta, hvar så lyckliga förhållanden ega rum. Det synes mig rent af otroligt, men jag vill ingalunda bestrida det.

Beträffande herr Ivar Månssons motioner vill jag icke neka, att det finnes mycket i de samma beaktansvärdt, men å andra sidan kan det nog tåla vid, att denna sak blir mera utredd.

Jag har intet yrkande att göra.

Friherre Palmstierna: Jag hade icke tänkt uppträda i denna fråga, men då så många tyckas förorda en skrivelse till Kongl. Maj:t, skall jag anhålla att deremot få opponera mig. Det torde nemligen vara föga skäl till en dylik skrivelse, då kommunalskattekomiténs redan afgifna betänkande under den närmaste tiden torde blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, och frågan alltså hålles uppe.

Ifrågasatt ändring i brännvinstillverkningensförelöfningen
m. m.
(Forts.)

Man har framhållit och talat så mycket om landtkommunernas stora skuldsättning, och då man frågar sig om orsaken dertill, så har det väl sin hufvudsakliga grund i de ökade kommunikationsmedlen, hvilka dock här äro att betrakta såsom affärsföretag, hvilka ur den synpunkten äfven bort af kommunerna bedömas. Ofta är äfven kommunernas skuldsättning en följd af den särskilda lyx, hvarmed kommunerna nu för tiden utföra sina skolhusbyggnader, en lyx sådan, att man för ett tjugutal af år sedan icke skulle kunnat tänka sig något dylikt. Men landtkommunerna må se sig väl före innan de göra sina stora utgifter och icke säga: det må staten eller städerna betala.

I kommunalskattekomiténs betänkande har man utgått ifrån att alla landtkommuner skola hafva bidrag af brännvinsförsäljningsmedlen efter invånareantalet. Då är det att bemärka att till exempel inom Dalarna finnas flera socknar, hvilka så mycket mindre äro i behof af dylikt bidrag, som de till och med årligen få betydliga utdelningar från de stora skogsförsäljningsmedlen — men det skulle vara för den så kallade rättvisans skull de ändock skulle bekomma bidrag efter sin folkmängd.

Man har äfven talat om de millioner liter brännvin, som icke beskattas, äfven som om den obetydliga skatt, som erlægges för det brännvin, som icke säljes från bolagen. Men om den skatten är obetydlig, så beror det naturligtvis till största delen på de gamla försäljningsrättigheter, som gästgifvarne innehafva och hvilka man icke i lagstiftningsväg kan fräntaga dem — de upphöra ej förr än med gästgifvarens eller hans enkas död. Men att en stor del af det brännvin, som säljes på landet, icke beskattas är beroende deraf att taxeringsmyndigheterna icke taxera försäljningarna till tillräckligt stora quantiteter. På åtskilliga ställen har man undan för undan höjt beräkningarne i afseende å försåldt brännvin. Då klaga brännvinsförsäljarna, hvilka dock icke vilja lägga fram sina räkenskaper, som nog skulle utvisa att betydligt större quantiteter, än man uppgifvit, i verkligheten blifvit försålda. Man kan då alltjemt höja, ända tills de lägga fram sina räkenskaper. Det är på den vägen detta brännvin blifver åtkomligt för beskattning.

Ett annat skäl, hvarför jag begärde ordet var det yrkande, hvilket såväl af komitén som motionärerna framstälts, eller att »på Kongl. Maj:ts särskilda pröfning i hvarje fall skall bero, om och under hvilka vilkor och bestämmelser all den minuthandel med och utskänkning af brännvin inom köping eller socken å lan-

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.
(Forts.)

det, hvilken eljest skall å auktion utbjudas, må kunna åt bolag öfverlätas». Då kan man naturligtvis tänka sig, att en hel mängd socknar på landet, särskildt inom den provins som, efter hvad nyss nämndes, icke hörde till de fattiga, skulle komma att inom sig hysa bränvinsförsäljningsbolag, men detta synes mig vara att gå rakt emot den ofta förut uttryckta grundsats att till nykterhetens befrämjande inskränka bränvinsförsäljningen. Af dessa skäl tillåter jag mig yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Wester: Jag begärde ordet med anledning deraf att representanten på skånebänken förklarade att skatterna på landet endast i enstaka fall vore högre än i städerna, men detta är ingalunda förhållandet. Jag skall då anhålla att få uppgifva några siffror från kommunalskattekomiténs utredning. År 1897 var bevillningen för jordbruksfyrek 88,9 öre, af annan fastighetsfyrek på landet 62,9 öre men i staden deremot var bevillningen af fastighet 56 öre och af inkomstfyrek 48 öre. Alltså var denna talarens uppgift alldeles origtig.

Han nämnde vidare, att man kunde ordna bränvinshandeln på landet och taga vinsten der, och sedan behöfde man icke klaga deröfver att vinsten vore för liten. Men man har ej rättighet bilda bränvinsbolag på landet, så att den utvägen står icke till buds.

Den ärade representanten på stockholmsbänken anmärkte, att om staten lemnar understöd, bör det vara för visst ändamål och icke till fördelning efter folkmängden. Derutinnan instämmer jag fullkomligt med honom och anser att bränvinet, hvilket så ofta föranleder fattigvård, bör också bidraga till omkostnaderna för fattigvården inom de olika kommunerna.

Vidare sades det, att man icke behöfver ingå på denna fråga nu, man kunde gerna uppskjuta den till ett annat tillfälle, denna fråga kan man upptaga nästa riksdag eller för öfrigt när som helst. Men detta är ett fullkomligt misstag. Denna fråga är så djupt ingripande och af många olika omständigheter så beroende, att den icke kan eller bör upptagas när som helst, utan om man vill hafva frågan löst och lyckligt löst, så bör den föregås af en fullständig, sakrik och noggrann utredning.

Jag yrkar fortfarande bifall till skrivelseförslaget.

Grefve Hamilton: Det var hufvudsakligen för att gendrifva ett par yttranden af representanterna från Skåne och Jönköping, som jag begärde ordet, men jag är nu till största delen förekommen af den siste talaren. Dock anhåller jag att få framhålla för talaren på skånebänken, som ansåg att orsaken till att städerna gingo så framåt var deras stora skuldsättning, att om än detta naturligtvis i hög grad bidragit till städernas utveckling, så och oaktadt denna skuldsättning och de stora anniteter de för densamma måste utgöra, äro dock skatterna i städerna betydligt lägre än på landsbygden.

Den ärade talaren på jönköpingsbanken förmenade att landskommunernas stora skuldsättning föranledde den dryga beskattningen på landsbygden.

Af den utredning, jag nyss åberopade, framgår, att räntorna på landtkommunernas lån uppgå endast till 9 % af den verkliga kommunalskatten, då deremot det visat sig att skatterna till skolväsendet belöpa sig till 30 %, till väghållningen 25 % och till presterskapets aflöning 17 %. Häraf framgår således att den höga beskattningen på landet icke har sin grund utslutande uti skuldsättning.

Samme talare framhöll också den stora lyx, som skulle göra sig gällande med hänsyn till folkskolorna på landet. Jag tror icke man kan påstå att den lyxen har något att betyda i jämförelse med motsvarande lyx i städerna. Men för öfrigt tror jag, att man bör hålla vår landsbygd räknig för att den verkligen vill offra något för folkskolebildningen, som dock utgör vårt lands berättigade stolthet, och jag tror visst icke att man härvidlag gått längre än nödigt är.

Den ärade talaren anmärkte äfven, att det icke skulle vara riktigt att fördela bränvinsmedlen efter invånareantalet. Deri kan han nog hafva rätt, och man har ju också begärt en utredning för att få utrönt de lämpligaste grunderna för denna fördelning.

Jag tror frågan är af den beskaffenhet att den påkallar ett skyndsamt afgörande och att Riksdagen icke bör invänta resultatet af kommunalskattekomiténs förslag.

Jag anhåller att få vidhålla mitt förra yrkande.

Herr Stephens: Herr Ivar Månssons motion har nog sin största betydelse derutinnan att den vill på ett annat sätt reglera fördelningen af bränvinsförsäljningsmedlen, men jag kan för min del icke finna att detta skulle vara allt, och jag kan således icke heller godkänna bevillningsutskottets resonnement i detta afseende. Bevillningsutskottet har först framhållit, att till följd af konstitutionella betänkligheter och i följd af att staten icke kan afstå den ökade bränvinsskatt, man har i sigte, för statsändamål, kunde utskottet icke tillstyrka förslaget; men då utskottet i allt fall anser att något borde göras, säger utskottet vidare: »till öfvervägande kvarstår då endast frågan, huruvida en förändring bör vidtagas i de i § 22 af bränvinsförsäljningsförordningen angående afgifternas fördelning gifna bestämmelser». Men, mina herrar, jag anser att motionen i fråga innehåller vida mer än detta. Jag anser den innehålla tre mycket viktiga punkter, den första, som rör fördelningen af bränvinsmedlen, den andra, hvilken angår sättet för att effektivare få in den lagliga skatten på bränvinsförsäljningen, och hvilken skatt nu till stor del uteblifver, samt den tredje, hvilken afser befordran af nykterheten, den sista men icke minst viktiga delen af motionen.

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen
m. m.
(Forts.)

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.
(Forts.)

Jag har någon liten erfarenhet om dessa saker, och särskildt har jag mig bekant, att inom det län, jag representerar, man vidtager alla möjliga åtgärder för att söka forcera försäljningen af bränvin till billigt pris för att derigenom kunna försälja betydligt mera än man skattar för. Herr Ivar Månssons motion afser att stäfja detta ofog genom att få beskattningen lagd på tillverknin- gen, då man skulle hafva mera säkerhet för att det verkliga skattebeloppet komme fram, någonting, som under nuvarande förhållanden knappt låter sig göra. Jag vet icke huru mycket som härvid går förloradt, här har talats om 5 millioner, men säkert är att man går miste om betydliga belopp, som vi icke hafva råd att årligen gå miste om, samtidigt med att bränvinsprisen tryckas ned. Man behöfver endast kasta en blick i en landsortstidning för att finna till hvilka onaturligt låga priser bränvinet utbjudes, priser, som omöjligan kunde existera om skatten ordentligt betalades.

Således bör det äfven ur nykterhetens synpunkt vara en vigtig sak att få in den lagliga skatten, som ju skulle komma kommunerna till godo. Med hänsyn till huru det ställer sig med dessa skatter behöfver jag endast åberopa förhållanden från det län jag representerar, nemligen Kronobergs län, hvarest i Wexjö stad och Ljungby köping utdelningen utgör kronor 9,52 pr individ, under det att motsvarande siffra för landtkommunerna endast är 36 öre, en omständighet, som verkligen synes mig tala för behovet af en förändring och att den icke för länge måtte låta vänta på sig.

Att förändringen röner motstånd från städerna är naturligt; hvar och en som har en god inkomst vill icke gerna afsäga sig densamma och gör allt för att bibehålla den. Man har sagt, att städerna i följd af deras stora skuldsättning icke kunna undvara denna inkomstkälla. Men, mina herrar, med hvilken lyx hålla sig icke städerna i jemförelse med landsbygden! Städerna ega i de flesta fall gas och elektrisk belysning, brefbäring, vattenledning och andra dylika beqvämligheter? I landsorten saknar man allt sådant och ändå äro skatterna der högre än i staden. Städerna hafva visserligen stora skulder att förränta, men så hafva de också motsvarande fördelar och beqvämligheter.

Då det emellertid nu för tillfället icke tyckes vara något att göra i följd af de så kallade konstitutionella hindren, angående hvilka jag icke är personligen kompetent att yttra mig, huruvida de äro af beskaffenhet att böra föranleda frågans undanskjutande, och då det icke är tid eller tillfälle att nu närmare diskutera denna sak förr än man vunnit en fullständig utredning af frågan, får jag, under uttalande af den förhoppning, att den ifrågasatta utredningen icke måtte för länge låta vänta på sig, förena mig med de herrar, hvilka yrkat bifall till herr Ö. A. Ericssons reservation med uteslutande af det sista stycket i densamma.

Herr Östberg: Jag vill endast med ett par ord beröra hvad den siste talaren framhållit. Han fästade mycken vikt vid herr Ivar Månssons förslag att öfverföra försäljningsafgiften på tillverkningen för att åtkomma det bränvin, som nu icke är beskattadt. Men jag vill ytterligare påpeka hvad en föregående talare redan anmärkt, att anledningen hvarför dessa 9 millioner liter äro obeskattade är helt och hållet att söka deri, att taxeringsmyndigheterna icke uppskatta de försålda quantiteterna till hvad de i verkligheten utgöra. Det tillkommer dessa taxeringsnämnder att göra rigtiga beräkningar, och otvifvelaktigt är att, om de vilja allvarligt försöka att få fram de rätta siffrorna, vore detta icke heller omöjligt. Jag har hört sägas att i vissa orter anser man dessa beräkningar vara alldeles för höga medan på andra orter förhållandet är rakt motsatt. Jag har äfven hört uppgifvas att på ett håll utgår försäljningsafgiften efter 6,000 liter, medan man anser såsom absolut visst att det säljes för åtminstone 80,000 liter. När sådant förekommer, ligger felet naturligtvis ingalunda hos beskattningssättet utan deri att beskattningsmyndigheterna icke rätta sig efter lag och författning. Sålunda anser jag detta skäl för en förändring hvilket nu framhållits och som äfven af kommunalskattekomitén åberopats, vara ganska litet vägande.

Den siste talaren har äfven framhållit att herr Ivar Månssons yrkande vore i nykterhetens intresse i så måtto, att, om man minskade kommunernas inkomster af försäljningsmedlen, dessa skulle blifva mindre angelägna att så mycket bränvin såldes. Med anledning häraf vill jag påpeka, att man i alla händelser icke tager bort *hela* inkomsten för kommunerna, utan der kvarstår ju alltid det intresset att få den del, som finnes kvar, så inbringande som möjligt. Det som går till kommunen är icke blott försäljningsafgiften, detta är en på det hela taget mindre del, utan det är hufvudsakligen vinstmedlen, och därför måste det ligga i kommunernas intresse att söka få dessa vinstmedel så stora som möjligt, och i det fallet gäller detsamma huru man än ändrar förordningen i nu ifrågavarande afseende.

Man har på olika håll sett denna sak från så olika sidor, att jag redan deruti finner en orsak att nu icke åtgöra något i det föreslagna syftet. På ena sidan framhålles det att man bör rent af likställa land och stad, och från den andra sidan finner man landsbygdens anspråk vara i högsta grad obefogade. Jag tror att man på båda sidor gått något för långt. Man kan väl icke gerna förneka, att de kommuner, der bränvinsförsäljning sker med fog kunna göra anspråk på större delaktighet i dessa bränvinsmedel än andra kommuner. Ty det är väl att märka, att dessa medel icke blott äro en skatt, pålagd af staten, utan äfven vinstmedel, det vill säga vinst på en bedrifven rörelse, och då det i all annan verksamhet gäller att vinsten på en rörelse behålles af den, som drifver rörelsen, bör man icke gå för långt i att fordra, att den,

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen
m. m.

(Forts.)

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen m. m.
(Forts.)

som utöfvar en loflig näring, skall afstå från fördelarne af densamma. Man måste därför se förhållandena på ett rättvist och billigt sätt, men att härvidlag uppdraga gränsen är ganska kinkigt, och jag tror för min del icke att Riksdagen nu är i tillfälle att uppdraga denna gräns.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Herr Persson: Jag vill visst icke förlänga debatten, men kan dock icke underlåta att fästa uppmärksamheten på ett yrkande af herr Stephens. Herr Stephens sade nemligen att man har det så härligt i städerna med tillgång på vatten, gas och elektriskt ljus. Ja, detta är nog sant, men detta är ingenting som har vare sig med kronoskatten eller kommunalskatten att göra, utan det få nog stadsboarne betala extra enligt särskilda räkningar på samma sätt som man betalar sina födoämnen som komma till städerna från landsbygden. Den saken har sålunda icke alls med den föreliggande frågan att skaffa.

Utom de fördelar som herr Stephens framhållit att städerna hafva, finnas äfven andra, såsom dyrbara hamnar för in- och export, telegraf, telefon, teatrar, elementarläroverk, för att icke tala om jernvägar m. m. som städerna nästan ensamt bekosta men som äfven komma landsbygden till fördel.

Jag tror därför att man icke bör beröfva städerna deras inkomster, ty det kunde blifva till skada äfven för landet.

Herr Fosser: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga, men den är af så framstående vikt, att det icke kan skada att säga sin mening, och denna mening är helt kort och godt den, att en skrifvelse bör komma till stånd.

Jag vill till en början tacka bevillningsutskottet för den statistik, som utskottet bifogat sitt betänkande. Denna statistik är refererad här af en föregående talare, ledamot af bevillningsutskottet, och den är enligt min tanke af beskaffenhet att tydligt och bestämdt ådagalägga en uppenbar orättvisa i en stor gren af beskattningen. Detta kan icke af någon bestridas. Bevillningsutskottet har också gjort ett uttalande i samma riktning i sin motivering, då utskottet sagt, att saken är sådan, att den icke kan förblifva på den ståndpunkt, der den nu är. Således har bevillningsutskottet själf sört för att motiv är förebragt för skrifvelseförslagets berättigande, och när bevillningsutskottet har gjort detta, förefaller det mig också, som om man skulle kunna enas om en skrifvelse. Jag tror äfven, att det vore mycket klokt att låta en skrifvelse komma till stånd, ty ju längre man dröjer med att, om jag så får säga »sätta kyrkan midt i byn» det vill säga, göra en rättvisare fördelning af dessa medel, desto radikalare kommer sedermera fördelningen att genomföras. Klokt är det,

såvidt jag begriper, att göra upp saken ju förr desto hellre och vidtaga sådana åtgärder, att landsbygden får en större del i bränvinsafgifterna.

En ärad ledamot af bevillningsutskottet sade, att en orsak till att bränvinet icke blefve uppskattadt, såsom det borde, låge hos taxeringsmyndigheterna, ty de uppskattade icke bränvinsförsäljarne till det belopp, som dessa borde skatta för. Deruti har han, så långt min erfarenhet sträcker sig, orätt. I den trakt, jag tillhör och der jag haft äran att under många år vara ordförande i bevillningsberedningen, är nykterhetsintresset så stort och så allmänt inom taxeringsnämnderna, att der drifves på att uppskatta bränvinsförsäljningen till det högsta möjliga belopp, snarare för högt än för lågt. Detta är, som sagdt, den erfarenhet jag haft under många år.

Jag har intet vidare att tillägga, utan anhåller om bifall till skrifvelseförslaget.

Häri instämde herr *Tillberg*.

Herr Leman: Jag hade icke tänkt yttra något i denna fråga, som alltid på visst sätt uppväcker tvist mellan landsbygdens och städernas representanter. Men jag kan icke underlåta att söka med några ord besvara en fråga, som den ärade talaren på kristianstadsbänken gjorde. Frågan lydde, om jag minnes rätt: »Hvilken rättsgrund finnes för att städerna skola få större andel i bränvinsförsäljningsafgifterna än landsbygden?» Denna rättsgrund synes mig ganska klar; den ligger deruti, att städerna genom att bedrifva försäljningen åtagit sig stora bördor. Genom att försäljningen koncentreras till städerna måste dessa underkasta sig kostnaderna för ökad polisbevakning, fattigvård, sjukvård, o. s. v. Jag undrar, hur det skulle se ut, om hvarje landskommun skulle hafva försäljning? Jag tror att, om så vore fallet, skulle de vara mest belåtna med att få försäljningsställena åter koncentrerade i städerna. Dertill kommer, att det är städerna, som sköta hela rörelsen och kassera in hela vinsten; landsbygden har intet annat att göra än att taga emot den. Man kan då fråga: huru mycket skall landsbygden hafva af vinsten? Vore näringen icke monopoliserad, så är det klart att städerna borde ega rätt att behålla både försäljningsafgift och vinst. Men nu, då näringen är monopoliserad, ligger det en rättvisa i att städerna böra betala en del af vinsten för monopolet, men ega behålla återstoden af vinsten för sitt besvär med driften. Tvist kan ju naturligtvis alltid uppstå i fråga om huru mycket som skall betalas för monopolet och huruledes denna afgäld skall fördelas. På grund af gällande författning fördelas en anpart af vinstmedlen äfven på kommuner, som icke drifva försäljning. Detta ligger dock icke i sakens natur. Det naturliga hade nemligen varit,

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförförordningen m. m.

(Forts.)

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen m. m.

(Forts.)

att de kommuner, som bedrifva försäljningen skulle ega behålla större delen af vinsten och att återstoden skulle ingå till statskassan. Nu är det icke så, och det lär väl icke heller kunna blifva någon förändring i detta förhållande. Men icke är det någon rättvis grund för fördelningen, att det sker efter invånareantalet. En talare på jönköpingsbanken har framhållit, att det finnes kommuner i Dalarne, som äro så förmögna, att de icke skulle behöfva något alls, medan det finnes andra landskommuner, som äro så ytterligt betryckta och hafva så höga skatter, att det kunde vara af nöden att staten trädde emellan. Detta är fullkomligt sant, och det var därför jag i kommunalskattekomitén stälde mig på den ståndpunkten, att en viss del af bränvinsmedlen skulle gå till staten, som dermed skulle kunna understödja sådana landskommuner, som verkligen vore i behof deraf, som icke vore slösaktiga i sina utgifter, men som till följd af fattigdom hade svårt att bära de kommunala bördorna.

Man har på tal om beskattningen med fog påvisat, att på landsbygden försäljes den största delen obeskattadt bränvin. I städerna finnas i allmänhet inga rättigheter, som försäljas på auktion; men på landet finnas inga bolag, men deremot finnas åtskilliga rättigheter som inropas på auktion. Taxeringen är i allmänhet för låg, och till följd af det sätt, hvarpå förordningen är formulerad, bedrifves ej så ringa oskick vid inropen. Inroparne, hvilka åtkommit sina rättigheter till billigt pris, bedrifva en illojal konkurrens dymedelst att de, som skatta blott för en ringa del af det bränvin, de försälja, aflåta varan till pris, som vida understiga dem, som städernas bolag måste åsätta de spirituösa dryckerna.

Jag tror således, att det skulle vara nyttigt, att en omreglering skedde, ehuru ingalunda på de grunder, som anfördes af den ärade talaren på kristianstadsbanken.

Friherre Klingspor: Jag tror, att de, som uppträda till försvar för städernas intressen, göra detta mera än hvad som rättvisligen bör ske. De erkänna dock, att en annan fördelning af bränvinsmedlen bör förekomma och detta är egentligen allt hvad skrifvelseförslaget innehåller.

Herr Persson talade om, att de förmåner städerna hafva få de betala för; de få köpa dem. Men det är i alla fall en stor sak att hafva möjlighet att skaffa sig dessa förmåner. Jag tror icke, att det är många landskommuner, som kunna skaffa sig något dylikt, därför, att det skulle för dem medföra en alltför stor skuldsättning. De tvingas till vissa utgifter för kyrka och skola och eventuellt för kommunikationer, men derutöfver tror jag icke, att de komma någonstades.

Herr Persson frågade, hvar det finnes en kommun, som skulle åstadkomma ett belopp af 20 å 40 kronor, och han tyckte

siffran var ganska sväfvande. Förhållandet är, att i detta betänkande är, såsom synes, den högsta siffran per individ 17 kronor. Men jag har hört från tillförlitligt håll, att i ett samhälle, der bränvinsförsäljning inrättats temligen nyss, beloppet skulle uppgå till 40 kronor. För att emellertid icke taga för högt, uppgaf jag 20 till 40 kronor, men som denna siffra icke är officiell, vill jag ej nämna kommunen. Detta belopp är så orimligt att någon förändring bör ske.

Frågasatt ändring i bränvinstillverkningensförordningen
m. m.

(Forts.)

Friherre Palmstierna sade, att denna fråga komme under regeringens behandling tids nog i sammanhang med skattekomiténs betänkande. Det kan så vara. Men i bevillningsutskottets betänkande står på sidan 9, att skattekomiténs betänkande numera kan anses vara ur räkningen; utskottet säger nemligen: »att kommunalskattekomiténs hela förslag i ifrågavarande hänseende hvilat på den bestämda förutsättningen, att statsverkets inkomster, som vid tiden för komiténs arbeten ansågos vara större än statsverkets behof då kräde, förty kunde och borde användas för de i behof varande kommunerna, särskildt landsbygdens. Utskottet behöfver emellertid icke erinra om den väsentliga förändring, som härutinnan inträdt på grund af de ökade utgifter, som det nästlidet är antagna härordningsförslaget oundvikligen påkallar». Således, om man nu accepterar utskottets förslag, erkänner man i viss mån, att kommunalskattekomiténs hela motivering för den förändrade fördelningsgrunden i skattelagen är ur räkningen och då kan man icke påräkna att frågan skall behandlas af Kongl. Maj:t, såsom jag föreställer mig att en betydlig del af Riksdagen liksom äfven åtskilliga komitéledamöter önska. Jag tror alltså icke, att det vore klokt att icke nu söka få någon lösning.

Jag vill vidare vända mig mot herr Nissers motivering. Han erkände, att försäljningsafgiften icke uttages på ett effektivt sätt. Och utskottet säger i afseende å fördelningsgrunden, att denna är oriktig (sid. 10). Jag skall nu be att få uppläsa hvad skrifvelseförslaget innehåller; deri hemställes, »att Riksdagen med anledning af herr Ivar Månssons m. fl. förevarande motioner, måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t *dels* låta utreda i hvad mån och på hvad sätt en ändring i gällande bestämmelser om beskattning af tillverkning och försäljning af bränvin må kunna vidtagas i syfte att bränvinsbeskattningen, hvad angår den del af berörda skatt, hvilken nu utgår som försäljningsafgift, måtte vara mera effektiv än hittills,» — detta är den ena punkten — »samt derefter låta utarbete och för Riksdagen framlägga de förslag, som för vinnande af nämnda syftemål kunna anses lämpliga, *dels ock* låta uppgöra och för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser, hvarigenom, derest bränvinsbeskattningen fortfarande såsom hittills anses böra uppdelas i tillverknings-skatt och försäljningsafgift, en med billighet och rättvisa öfverensstämmande fördelning af försäljningsafgifterna

Ifrågasatt ändring i brännvinstillverkningens förordningen
m. m.

(Forts.)

må kunna åvägabringas.» Således afser skrivelsen båda dessa saker, beträffande hvilka herr Nisser och utskottet äro ense om att förändring är behöflig. Det är endast dessa båda saker skrivelsen talar om, och då föreställer jag mig, att ingen tvekan bör råda hos kammaren, utan att den skall antaga skrivelseförslaget på sätt redan blifvit yrkad.

Herr Stephens: Jag ber om ursäkt, att jag å nyo begärt ordet, men jag har föranledts dertill af herr Perssons yttrande, att de förmåner, som jag framhöll, att städerna hade, icke egentligen skulle vara några kommunens affärer utan enskilda fördelar, som hvar och en finge betala. Det kan vara naturligt, att herr Persson ser saken från den synpunkten, då förhållandena i Helsingborg lära vara så särdeles fördelaktiga. Men jag tror, att i allmänhet är det kommunerna i städerna, som få betala gasbelysning, vatten, som användes till att vattna gatorna med samt till eldsläckning, hvartill kommer att sjelfva anordningarna för eldsläckning är en förmån, hela brandkåren är en förmån, städerna hafva, som landsbygden saknar. Vidare får man på landet sjelf underhålla alla landsvägar, då deremot i städerna det är ett kommunalt bestyr att hålla gatorna i ordning. Och på det sättet tror jag dock, att städerna hafva så många och stora fördelar i jämförelse med landsbygden, att man godt kan säga, att den skuldsättning de hafva iklädt sig, skedd för särskilda ändamål.

Herr Fosser nämnde, att i allmänhet blifva försäljningsrättigheterna på landet mycket högt uppskattade och i många fall för högt uppskattade. Ja, mina herrar, jag tror nog att detta är förhållandet på vissa orter — och jag har en liten erfarenhet deraf — men jag vet, att på andra håll är det långt ifrån så, ty der säljas tusentals liter, för hvilka icke betalas någon försäljningsskatt. Det är de lokala förhållandena, som göra, att det är så svårt att få denna försäljningsavgift rättvis, såsom den borde vara.

Jag har intet vidare att yrka, än jag redan gjort förut, och förenar mig alltså fortfarande med de talare, som vilja en skrivelse till Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med herr O. Ericssons förslag.

Grefve Hamilton: Blott ett par ord. Den aktade talaren på malmöbanken nämnde, att landsbygden hade fördelar af städerna och han påpekade särskildt hamnarna. Jag medgifver det, men jag är förvånad, att han väckt denna fråga; den sammanhänger med en annan fråga, nemligen om städernas tolag, som vi kanske komma till en annan gång.

Den ärade talaren på göteborgsbänken framhöll, att han väl vore med på en ny fördelning af brännvinsmedlen, men icke på de grunder jag angifvit. Jag har blott angifvit två grunder, lik-

ställighet och rättvisa, och jag förmodar, att han icke kan annat än instämma häruti. Han framhöll vidare, att städerna böra hafva så stora fördelar i jmförelse med landsbygden, därför att de underhålla polisstyrka och hafva andra skattebördor, som ökats genom innehafvandet af bränvinsförsäljningen. Detta påstående bleknar inför ett enda förhållande, och det är, att städernas skatter äro betydligt lägre än landsbygdens. I hvarje fall hafva de betydligt mera af dessa bränvinsmedel, än de borde hafva. Samme talare anförde också, att en del bränvin på landsbygden blefve obeskattadt. Deruti instämmer jag. Vi begära därför att få en utredning, för att detta bränvin må blifva beskattadt.

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningsförordningen m. m.

(Forts.)

För öfrigt förefaller det mig, som om både de aktade talare, hvilka tillhöra bevillningsutskottet, och den ärade talaren på göteborgsbänken i sina uttalanden anslutit sig till skrifvelseförslaget, ty de erkänna, att det behöfs en utredning. I skrifvelseförslaget begäres en utredning; må de då skänka sina röster åt detta förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu föreliggande betänkande yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Wester*, att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr O. A. Ericsson vid betänkandet afgifna reservation med den af herr *Wester* föreslagna ändring, att slutorden »eller i händelse — — — — åtnjuta del» utginge.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på godkännande af herr *Wester*s yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande n:o 32, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antager kammaren det förslag, som innefattas i den af herr O. A. Ericsson vid betänkandet afgifna reservation, med den af herr *Wester* föreslagna ändring, att slutorden »eller i händelse — — — — åtnjuta del» utgå.

Ifrågasatt ändring i bränvinstillverkningens förordningen
m. m.
(Forts.)

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen, och sedan jemväl den förseglade sedeln öppnats, befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja 59;

Nej 60.

Föredrogs å nyo andra särskilda utskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fosterbarns vård, dels ock vissa inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

Herr Sjöcrona: I afseende å föredragningen af detta betänkande tillåter jag mig värdsamt föreslå,
att lagförslaget föredrages paragrafvis;
att vid föredragning af 1 § diskussionen måtte få röra sig om förslaget i dess helhet;
att af lagförslagets paragrafer icke uppläsas andra än de, vid hvilka uppläsning begäres; samt
att för den händelse utskottets förslag skulle komma att i vissa delar af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet lemnas öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan förändring godkända föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

Jag anhåller om proposition på detta mitt yrkande.

Härtill lemnade kammaren sitt bifall.

Lagförslag
om foster-
barns vård.

Utskottets förslag till lag om fosterbarns vård.

1 §.

Herr Benedicks: Denna paragraf lider enligt min tanke af två fel. Den lyder sålunda: »Denna lag afser barn, som mot ersättning fostras hos andra än sina föräldrar, stjuvföräldrar, far- eller morföräldrar eller laga förmyndare och icke fyllt sju år.»

För det första lider den af ett formelt fel så till vida att der står »barn, som mot ersättning fostras». Genom denna affattning är det alldeles tydligt, att man skapar en invändning hos en fostrare, som kommunalnämnden vill särskildt taga barnet ifrån.

Det andra felet är, att här medtagits kategorien far- eller morföräldrar, hvilka i många fall äro särdeles litet lämpliga att vara fosterföräldrar; särskildt morföräldrarna hafva ju ofta in-

tesse af att låta ett barn af en ogift moder försvinna för att icke utgöra det lefvande beviset på dotterns felsteg. Det är därför jag tagit mig friheten föreslå ungefär följande lydelse af detta stadgande: »Alla fosterbarn intill sju års ålder äro underkastade den offentliga tillsyn, som denna lag föreskrifver. Derest omständigheterna dertill föranleda, kan sådan tillsyn jemväl utsträckas till barn, upptagna såsom egna, och till adoptivbarn, som adopterats mot betalning.

*Lagförslag
om foster-
barns oärd.
(Forts.)*

Från skyldighet att underkasta sig dylik tillsyn kunna fosterförelärdar fritagas, om hänsyn till förvärf befunnits ligga utom beveksegrunden för upptagande af fosterbarn». Der vid lag har äfven en annan punkt vidrörts, som brister i lagen, och det är, att densamma lägger blott hos Kongl. Maj:t makt att fritaga från sådan tillsyn som här är fråga om.

Då det nu emellertid är i riksdagens elfte timme och jag icke på något sätt skulle vilja, att denna lag icke blefve antagen, underlåter jag att göra något yrkande, hvilket jag annars otvifvelaktigt skulle hafva gjort.

Herr Sjöcrona: Min värderade vän och utskottskamrat slutade visserligen med att icke göra något yrkande, men då hvad han såväl här muntligen som i reservationen anfört, utan tvifvel är mycket beaktansvärdt, anser jag det vara min skyldighet att belysa utskottets uppfattning i hvad densamma afviker från reservantens.

Alla äro vi nog med reservanten ense derom, att en lagstiftning sådan som denna bör göras så verksam som möjligt för att förekomma det onda, som man vill bekämpa. Men vi äro nog alla äfven ense derom, att då man gifver sig in på en sådan lagstiftning i ett nytt ämne, man måste framgå med en viss försigtighet.

Detta lagförslag är till sitt syfte helt och hållet preventivt och äsyftar att, så vidt möjligt, förekomma, att barnen lemnas och få kvarblifva hos olämpliga fostrare och på olämpliga ställen, äfvensom att sätta myndigheterna i tillfälle att öfvervaka barnens vård. Man bör emellertid dervid noga akta sig för att intränga på områden för obestridliga rättigheter och oeftergifliga pligter, hvilka bero af familjebandet eller af andra genom moralens och samhällets lagar dermed likställda förhållanden. Man bör ock noga taga hänsyn till grannlagenhetens anspråk på frihet från myndigheternas inblandning i privata angelägenheter.

I Danmark har man löst detta mycket svåra spörsmål på det sätt, att man föreskrifvit ovilkorlig skyldighet för alla, som vilja taga emot barn till uppfostran, att först begära tillstånd dertill. Man har dervid utan tvifvel varit icke så litet påverkad af de ytterligt upprörande tilldragelser i Köpenhamn, hvarom vi läst skildringar i våra tidningar. Det faller af sig sjelft, när man går så långt, att man fordrar tillstånd för hvar och en, som äfven

Lagförslag
om foster-
barns vård.
(Forts.)

utan ersättning vill upptaga ett barn, att man också måste medgifva betydande undantag; och det gör också den danska lagen. Den tillåter vederbörande kommunala myndigheter att bevilja undantag och detta i mycket vidsträckt mån. Nu föreliggande lagförslag hvilat återigen på den principen, att man i lagen skall intaga de fall af fosterbarnsvård, beträffande hvilka man har anledning befara vanvård, men låta de andra vara fria från lagens tillämpning.

Hvad nu först angår det i första paragrafen stadgade undantaget genom insättandet af orden: »emot ersättning», så tillåter jag mig först fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att vi i vårt land icke hafva någon lag angående adoptering af barn. Skulle således orden »emot ersättning» strykas och lagen komma att gälla för alla, alltså äfven för sådana, som taga emot barn utan ersättning, så skulle denna lag komma att tillämpas på alla välbergade makar, som kunna vilja taga upp ett barn såsom sitt eget. Jag tror icke, att man i vårt land vill hafva en sådan lastiftning. Jag tror ännu mindre, att man skulle vilja hafva en lagstiftning, enligt hvilken exempelvis numera affidna Emanuela Carlbeck skulle varit vid bötesäfventyr underkastad skyldighet att göra anmälan samt iakttaga hvarjehanda förpligtelser, då hon första gången till fostran och vård på egen bekostnad upptog ett andesvagt barn och, såsom det så vackert blifvit sagdt om henne, började att hos detta barn söka »reda den frusna jordmånen». Det är för eder alla, mina herrar, väl bekant, att hon genom denna början och sin sedan med synnerligt nit fullföljda verksamhet banat vägen för bildandet af de i människokärlekens tjänst verkande asylor, uppfostringsanstalter och arbetshem för sinnesslöa, hvilka vi nu hafva i vårt land.

Jag tror icke, såsom jag redan sagt, att man nu bör taga steget fullt ut så långt, att man genom restriktiva bestämmelser lägga hinder och svårigheter i vägen för en sådan människovänlig verksamhet. Jag tror således, att det är alldeles nödvändigt, att lagen tillämpas endast när uppfostran sker emot ersättning.

Hvad vidare angår undantagen för far- och morföräldrar, kunna vi väl vara temligen eniga derom, att man, såvida det gäller barnbarn af äkta säng, icke torde behöfva befara, att far- och morföräldrar skola vanvårda sina barnbarn. Man skulle kanske snarare kunna befara, att de skulle blifva allt för svaga för sådana barnbarn; åtminstone har jag den känslan, jag som har den lyckan att vara morfar. Annorlunda kan det ju ställa sig, när barnen äro oäkta, men äfven dervidlag gör väl blodsbandet sig gällande, och i synnerhet om dessa far- och morföräldrar få åtnjuta ersättning för barnens vård, tror jag, att man i allmänhet icke har något att befara. Åtnjuta de deremot icke ersättning, kan den stackars dottern icke betala någonting, ja, då kunna möjligen farorna vara större, men då äro ju far- och morföräldrar i

alla händelser undantagna från lagens bestämmelser, eftersom fostran sker utan ersättning.

Emot undantaget för förmyndare lärar väl icke kunna göras någon anmärkning, ty förmyndare förordnas ju af vederbörande domstol, och då lärar man väl icke behöfva befara, att myndlingen skall blifva vanvårdad.

På grund af hvad jag nu anfört, håller jag före, att man i afseende å den nu ifrågasatta nya lagstiftningen bör erinra sig det gamla ordspråket, att det bästa kan vara fiende till det goda.

Vill man gå allt för långt, kan det hända, att man icke når det goda, som man åsyftar.

Det är på denna grund jag tillåter mig uppmana kammaren att biträda det yrkande, som jag nu anhåller att få framställa, nemligen om bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Benedicks: Då den siste ärade talaren vände sig direkt mot den affattning, som jag i min reservation gifvit denna paragraf, så vill jag särskildt framhålla, att deri finnas intagna orden: »Derest omständigheterna dertill föranleda, kan sådan tillsyn jemväl utsträckas till barn, upptagna såsom egna».

Detta var nu det ena jag ville påpeka. Det andra är, att fosterbarnsnämnden eller kommunalnämnden enligt mitt förslag eger rättighet att från tillsyn fritaga de personer, som den anser icke böra stå under dylik tillsyn. Men ett sådant stadgande förefinnes icke i det nu föreliggande lagförslaget. Enligt detta förslag blifva äfven sådana personer som de, hvilka omnämndes af den siste ärade talaren, underkastade tillsyn, fastän de äro välbergade och fastän de kunna vara nära beslägtade, så nära som helst, blott icke far- eller morföräldrar. Med afseende å de-sa sistnämnda ber jag att få framhålla, att det är en myndighet i Sverige — jag menar barnhusdirektionen — som ansett, att just dessa far- och morföräldrar — särskildt, när det är fråga om oäkta barn — icke böra vara undantagna från den tillsyn, hvarifrån de enligt detta lagförslag äro befriade, och denna auktoritet måtte väl vara af sådan beskaffenhet, att man *måste* böja sig för dess erfarenhet.

I främsta rummet bör väl vår sträfvan gå ut på att stifta en *riktig* lag, och då är det väl bättre att följa föredömet från Danmark, der man visat sig hafva träffat det rätta.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den föreliggande paragrafen.

Öfriga delar af förslaget.

Godkändes.

Utskottets i ullätandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af lagförslaget.

*Lagförslag
om foster-
barns vård.*

(Forts.)

Herr von Ehrenheim erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag anhåller, att få till protokollet antecknad, att jag var frånvarande, då kammaren vid gårdagens plenum biföll lagutskottets hemställan i dess utlåtande n:o 51 angående herr Ungers motion, samt att jag ej deltagit i detta beslut.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 85, till Konungen, angående vissa förhållanden vid Malmberget och Kiruna.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, som under dagen bordlagts första gången, skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,16 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
